

מצע מפלגת העבודה לכנסת ה-18

הפרק המדיני-ביטחוני

ביטחון ושלום

מדינת ישראל עומדת בשעת מבחן קשה, מהקשות שידעה מאז הקמתה. זהו מבחן לרצון החיים, לחוסן הלאומי, לצדקת הדרך ולתבונת המעשה - לכולם גם יחד.

זהו מבחן לעם, ומבחן להנהגתו. תוצאת המבחן הזה הינה גורלית לעתיד מדינת ישראל, לביטחונה ולאופי יחסיה עם שכניה.

צה"ל ומערכת הביטחון שהפיקו את לקחי מלחמת לבנון השנייה, יצאו למבצע "עופרת יצוקה" כדי להגן על הבית ולהחזיר את השקט לדרום לזמן ניכר. הגענו ל"חממות" הטרור ופגענו קשות בתשתיות האנושיות והפיסיות. אין ספק **שהיכולת** בצד השני נפגעה מאוד, אך מחובתנו לפעול להבטחת שלומם וביטחונם של אזרחי ישראל ולבלימת התעצמות החמאס.

ההרתעה התחזקה, אך חובה עלינו להעצים את מערכת הביטחון כדי להגביר את חוסנה של ישראל. מפלגת העבודה תבסס את מדיניותה **על שלוש רגליים עיקריות** המשלימות זו את זו: לחימה בטרור, התמודדות עם אתגרים אסטרטגיים וייזום אופק מדיני אמיתי.

היסוד הראשון הוא **המשך הלחימה הנחושה בטרור**, בכל מקום שיידרש. בעשותנו כך, אנו מממשים את זכות ההגנה העצמית שלנו. תקוותנו היא שבעזרת האופק המדיני יתפתח הרצון הפלשתיני לבלום את הטרור.

היסוד השני הוא **התמודדות עם איומים אסטרטגיים**.

היסוד השלישי הוא **חתימה לשלום אזורי כולל**, שיתמוך בהתמודדות עם ציר הרשע.

מדיניות

א. מפלגת העבודה, ממשיכת דרכו של ראש הממשלה יצחק רבין, קובעת כי השלום הוא אינטרס לאומי עליון של מדינת ישראל. השלום והביטחון יביאו לצמיחה כלכלית ולתיקון חברתי. שלום, ביטחון ורווחה קשורים זה בזה.

ב. מפלגת העבודה רואה ביחסים עם ארה"ב ואירופה נכס אסטרטגי. היא תמשיך במאמציה להגיע להסדרים מדיניים באזור, תוך תיאום עמדות וגיוס תמיכתו של הממשל החדש בארה"ב.

ג. מפלגת העבודה תקיים משא ומתן מדיני תוך מאבק נחוש באלימות ובטרור, על-מנת להבטיח את ביטחונם של מדינת ישראל ואזרחיה. מפלגת העבודה תפעל לסיכום המהיר של המשא ומתן עם הרשות הפלשתינית, שיביא לסיום הסכסוך ולחתימה על הסכם בהתבסס על העקרונות הבאים:

◆ שתי מדינות לאום לשני עמים, שתחיינה בשלום זו לצד זו. הגבול בין שתי המדינות ייקבע במשא ומתן בין הצדדים. גושי ההתיישבות מרובי אוכלוסייה יהודית יישארו תחת ריבונות ישראלית, ההתנחלויות ביהודה ושומרון שאינן בגושי ההתיישבות

המסופחים, יפוננו בהסדר, והמתיישבים יפוצו בהתאם לעקרונות חוק "פדיון הבית" ("פינוי-פיצוי"). מפלגת העבודה תדאג לפינויים של המאחזים הבלתי חוקיים בהתאם להתחייבותיה הבינלאומיות של מדינת ישראל.

ירושלים, על כל שכונתיה היהודיות, היא בירתה הנצחית של מדינת ישראל ותישאר כך. בעיר העתיקה וב"אגן הקדוש" יונהג משטר מיוחד, שיביא לידי ביטוי את ייחודו של המקום לשלוש הדתות. המקומות הקדושים ליהדות יישארו תחת שלטון ישראלי. מפלגת העבודה תפעל למען ההכרה הבינלאומית בירושלים כבירת ישראל.

בכל הסדר שלום יש להבטיח את מחויבותה של הרשות הפלשתינית לשמירה על הביטחון, היציבות והשקט, כולל בעזה. מדינת ישראל לא תפנה שטחים ללא הבטחת ביטחון אזרחיה.

מפלגת העבודה תציג מתווה שלום אזורי כולל, תוך התייחסות לתוכנית הסעודית כבסיס למשא ומתן ליישוב הסכסוך בין ישראל לבין מדינות ערב. מטרתנו של כל הסדר היא להביא לשלום ולשיתוף פעולה אזורי. בעיית הפליטים תבוא על פתרונה בהסדר הוגן, בהשתתפות מדינות ערב והקהילה הבינלאומית, אך ללא הענקת זכות השיבה. מפלגת העבודה תחתור להגיע להסכם תוך שנתיים.

מפלגת העבודה שוללת נסיגות חד-צדדיות.

ד. הסכסוך עם סוריה צריך לבוא על פתרונו בהסכם שלום, המבוסס על ויתור טריטוריאלי והסדרי ביטחון; בתמורה תבטיח סוריה שינוי מהותי במדיניותה האזורית ונרמול מלא של יחסיה עם ישראל. על סוריה יהיה לחדול מסיוע למדינות ולארגונים הממשיכים לחתור תחת קיומה של מדינת ישראל. הסכם שלום עם סוריה יכלול הסכם עם לבנון, שיביא לשלום כולל ויפרק את ציר הרשע: איראן-סוריה-חיזבאללה.

ה. מפלגת העבודה רואה באיראן איום מרכזי על שלום העולם ועל יציבות האזור ופוטנציאל של סכנה קיומית למדינת ישראל. מפלגת העבודה תפעל בכל האמצעים הלגיטימיים לבידודה הבינלאומי המלא של איראן ולהסרת האיום הגרעיני.

מדיניות כלכלית-חברתית

מפלגת העבודה הינה מפלגה סוציאל-דמוקרטית, הדוגלת בכלכלה הוגנת שמשלבת שוק חופשי ויזמה פרטית עם מערכת רגולציה אפקטיבית בעיקר בשווקים הפיננסיים.

ממשלה בראשות העבודה תקבע את המדיניות והאחריות על מימושה בתחום החינוך, ההשכלה, התשתיות, הבריאות והרווחה תוך חתירה מתמדת להקטנת אי-השוויון וביעור העוני.

מפלגת העבודה שוללת כלכלת שוק בלתי מרוסנת ותובעת אחריות ממלכתית לצמיחה ולרווחה; כלכלה הקובעת איזונים בשליטה על הנכסים וההון בין הקניין הממלכתי-ציבורי והקניין הפרטי, כלכלה המקיימת משק בבעלות פלורליסטית, ממלכתית, קואופרטיבית ופרטית.

האתגר העומד בפני החברה הישראלית הוא חידוש תהליכי הפיתוח הכלכלי והצמיחה תוך חלוקה הוגנת של פירותיו לכלל הציבור. זאת, מתוך הכרה בכך שקיימת זיקה בין שוויון בחלוקת הכנסות לבין צמיחה כלכלית, לכן מפלגת העבודה תוביל מדיניות כלכלית-חברתית שתשלב את השוויון והצמיחה.

מפלגת העבודה רואה גם קשר בין צדק חברתי וקידום תהליך השלום. לא ייכון שלום ללא צדק חברתי, ולא יהיה צדק חברתי ללא שלום.

מטרות המדיניות הכלכלית חברתית

- ◆ בתחום הריאלי: פעילות לבלימת תהליכי ההאטה והמיתון ויצירת תהליכים מאיצי צמיחה.
- ◆ בתחום הפיננסי: ייצוב המערכת הפיננסית, שמירת נכסי הציבור והחזרת אמונו של הציבור.
- ◆ בתחום החברתי: הקטנת העוני, צמצום פערים, תיקון עיוותים, חיזוק הביטחון הסוציאלי של מעמד הביניים וטיפול מיוחד בשכבות חלשות.

עקרונות למימוש המדיניות הכלכלית חברתית

- א. מפלגת העבודה מאמינה בחוזק רשת הביטחון הסוציאלי על בסיס אחריות המדינה בתחומי החינוך, בריאות, רווחה וסעד.
- ב. הגדלת העוגה הלאומית הכוללת, וחלוקתה ההוגנת והאפקטיבית.
- ג. שיתוף פעולה בין המגזרים השונים במשק - הממשלה, המעסיקים וההסתדרות - שיקדם את פיתוחה של הכלכלה בישראל, תוך קביעת יעדים כלכליים וחברתיים מוסכמים ומשותפים.
- ד. התעסוקה היא המשאב הכלכלי המרכזי של מדינת ישראל. הממשלה תחתור למימוש סל תעסוקה מלאה במשק באמצעות קביעת יעדי צמצום אבטלה שנתיים, עידוד התעסוקה במגזר הפרטי והציבורי, סיוע לפיתוח עסקים קטנים, צמצום בממדי ההעסקה של עובדים זרים ותוכניות הכשרה והשמה מקיפות של בלתי מועסקים.

- ה. מפלגת העבודה תדאג להשקעות לפיתוח הן בתעשיות המסורתיות והן בתעשיות עתירות הידע.
- ו. מפלגת העבודה רואה חשיבות רבה בקידום תעשיית התיירות כחיונית לכלכלתה של ישראל, ולכן תחתור לעודדה ולפתחה.
- ז. מפלגת העבודה תפעל בצורה נמרצת ונחושה לצמצום הפערים החברתיים בהכנסה לנפש, בהשכלה ובאיכות המגורים.
- ח. יישמר מערך הקצבאות שיאפשר זכות קיום בכבוד, ויישמר מעמדו של הביטוח הלאומי.
- ט. בתקציב המדינה יודגשו נושאי הבריאות, סל התרופות, סיעוד, מאבק למיגור העוני, דיור לנזקקים ותמיכה בפריפריה. כמו כן, יופעלו תוכניות להבטחת הביטחון התזונתי למי שידו אינה משגת.
- י. המפלגה תפעל להגדלת תקציבי המדען הראשי באופן משמעותי. במקביל, תשקיע הממשלה בתשתיות לאומיות.
- יא. המפלגה, באמצעות תקציב הממשלה ובדרכים נוספות, תבטיח קורת גג לכל משפחה בישראל ובמיוחד למשפחות צעירות.
- יב. מפלגת העבודה תוביל את התוכנית הלאומית לילדים ונוער בסיכון ושיפור תנאי החיים והקצבאות של אנשים בעלי נכויות ומוגבלויות.

גמלאים ואזרחים ותיקים

המהפכה הדמוגרפית מהווה אחד מסימני ההיכר הבולטים במאה ה-21. העלאת תוחלת החיים חייבת להתאים את מרקם החיים החברתיים לשינויים שחלו בחברה. החברה הישראלית עדיין לא הפנימה את הדבר. נהפוך הוא, במאה ה-21 פעלו ממשלות ישראל בניהולן של הליכוד וקדימה, ובתמיכת גיל, להרחבת הפער החברתי בין הגמלאים והאזרחים הוותיקים לבין שאר החברה הישראלית. בכך הם גרמו לשחיקת הקצבאות והפנסיות ויצרו מציאות עגומה, שבמסגרתה נותרו מאות-אלפי גמלאים ואזרחים ותיקים ללא יכולת להתקיים בכבוד כשמצב בריאותם מתדרדר. רבע מהגמלאים והאזרחים הוותיקים חיים מתחת לקו העוני. שני-שליש מביניהם משויכים לעשירונים הנמוכים. כל גמלאי או אזרח ותיק חמישי נאלץ לבחור בין פרוסה לתרופה.

מפלגת העבודה תתאים את המרקם החברתי לשינויים שחלו בחברה בעקבות העלאת תוחלת החיים. במסגרת זו מתחייבת המפלגה:

- א. להגדיל את קצבאות הזקנה ל-19% מן השכר הממוצע במשק ולהצמידן לשכר הממוצע במשק.
- ב. להבטיח רשת ביטחון למבוטחי קרנות הפנסיה הוותיקות, קרנות ההשתלמות וקופות הגמל, שתשמור על ערכם הריאלי של החסכונות ארוכי הטווח.
- ג. לבטל את דמי הניהול בשיעור של 1.75% הנגבים ממבוטחי קרנות הפנסיה הוותיקות.
- ד. להכליל את האשפוז הסיעודי ב"חוק בריאות ממלכתי".
- ה. לבטל את התשלומים עבור שירותים רפואיים הכוללים טופס 17 וביקור אצל רופא.

- ו. לדאוג כי הגמלאים והאזרחים הוותיקים ימשיכו ליהנות מתשלום דמי ביטוח בריאות מופחתיים.
- ז. לדאוג להנחה של 20% על תשלום תרופות.
- ח. להגדיל את תקרת הפטור הניתנת לגמלאים ולאזרחים ותיקים בגין חסכוניותיהם.
- ט. לנהל מלחמת חורמה כנגד תופעת האלימות כלפי קשישים.
- י. לפתח שירותים הנדרשים לתרבות הפנאי של אזרחים ותיקים.
- יא. להמשיך ולפתח מערך שירותים בקהילה לטובת הקשישים.
- יב. מפלגת העבודה תמשיך במדיניות שהתוותה בשנה האחרונה להבטחת קיומם בכבוד של ניצולי השואה החיים בישראל.
- יג. מפלגת העבודה תפעל להגדלת קצבאות הזקנה והצמדתן לשכר הממוצע במשק ולשיפור תנאי החיים של גמלאי ישראל.
- יד. מפלגת העבודה תקדם חקיקה שתפחית משמעותית את דמי הניהול המושתיים על קרנות הפנסיה הוותיקות.

חיילי מילואים

מפלגת העבודה יזמה ודחפה את חקיקת חוק המילואים.

חיילי מערך המילואים ומפקדיו נושאים על כתפיהם, יחד עם המערך הסדיר, את ביטחון המדינה ותושביה. אנשי המילואים ובני משפחותיהם, הנושאים ביחד בנטל של כל עם ישראל, ראויים להוקרה, להערכה ולתגמול ראוי.

מפלגת העבודה תפעל להרחבת וליישום חוק המילואים.

שיכון

מפלגת העבודה רואה בפיתרון בעיית הדיור לכלל האוכלוסיה בישראל, מרכיב מרכזי בחוסן החברתי. לפיכך מפלגת העבודה תפעל באמצעות תקציב המדינה ובדרכים נוספות להבטיח קורת גג לכל משפחה בישראל, במיוחד למשפחות צעירות מכל המגזרים.

מפלגת העבודה תפעל למציאת פיתרונות דיור הולמים לעולים חדשים.

עובדי קבלן וחברות כוח-אדם

תוקם רשות לאכיפת חוקי עבודה במשרד התמ"ת, שתרכז את כל סמכויות האכיפה וההסדרה של חוקי העבודה, בצד הגדלת מספר הפקחים.

תושלם החקיקה הממשלתית להגברת האכיפה של דיני העבודה תוך שימת דגש על אחריות מזמין השירותים.

יחוקקו חוק מניעת פיטורים מחזוריים, חוק חוקרים פרטיים ושירותי שמירה וחוק פיצויי פיטורין למתפטרים.

יופסק מיקור-החוץ של עבודות עתירות כוח-אדם לקבלנים פרטיים בשירות המדינה.

עבודה מאורגנת

מפלגת העבודה מצהירה כי בהיותה מפלגה סוציאל-דמוקרטית היא מאמינה בעבודה המאורגנת, בזכות להתאגד ובזכות השביתה.

מפלגת העבודה רואה בהסתדרות החדשה שותף חיוני ומרכזי בהנהגת המדינה.

מפלגת העבודה תפעל לחקיקת חוקי היסוד הבאים: זכות ההתארגנות בארגוני עובדים ומעבידים, הזכות לנהל משא ומתן קיבוצי, וזכות השביתה.

הכשרה מקצועית והשמה בעבודה

תשוקם פעילותו של האגף להכשרה מקצועית במשרד התמ"ת, וייפתחו מכונים המכוונים לצרכי המשק.

פעילותם של מרכזי התעסוקה תוכפף לשירות הציבורי ותוגבל העברת הסמכויות לידי תאגידים פרטיים.

הפרטת שירותים חברתיים ותשתיות לאומיות

מפלגת העבודה תפעל לעצירת כל מהלכי ההפרטה הקיימים ותקיים תהליך חשיבה מחדש על משמעויות ההפרטה ותוצאותיה הכלכליות, החברתיות והביטחוניות.

החלטה על הפרטה תיושם תוך מתן עדיפות ברורה למתווה של הפרטה לכלל הציבור.

ביטולו של חוק ההסדרים

חוק ההסדרים יכלול רק סעיפים הקשורים ישירות לתקציב. במסגרת זו לא יתאפשר לדחות חוקים או לבטלם.

מדיניות חינוך והשכלה – בראש ובראשונה חינוך

החינוך מנחיל השכלה מגוונת, מכשיר את הדור הצעיר לאחריות למדינה, לצרכיה ולאתגריה ומכשיר את הדור הצעיר לעולם המחר על התפתחויותיו הדינמיות במדע, בטכנולוגיה ובתעסוקה.

מאז ימי יצחק רבין ועד היום העמידה ממשלה בראשות העבודה את תקציב החינוך בראש סדר העדיפויות הממשלתי, חיזקה את מעמד המורים והעלתה את שכרם, הגדילה את השקעות הממשלה בפיתוח ובהרחבת מערכות החינוך לכל הגילאים, כולל השכלה גבוהה ומחקר מדעי וטכנולוגי מתקדם. רפורמת "אופק חדש", שכוננה בהסכם עם הסתדרות המורים, תורחב לכל בתי-הספר היסודיים וחטיבות הביניים במטרה לגרום לשיפור בהישגי התלמידים ולבניית מערכת חינוך שוויונית ואיכותית.

החזון של מפלגת העבודה: **עיצוב מדינת ישראל כמדינת חינוך, מדע והשכלה גבוהה.**

- א.** החינוך מחזק את הדמוקרטיה הישראלית, מביא לצמיחת חברה פתוחה וסובלנית ולצמצום פערים חברתיים.
- ב.** במרכז העשייה החינוכית יש להעמיד חינוך לערכים.
- ג.** במגזר היהודי יש להקנות ערכי מורשת על כל גווניה, יחד עם אמונה ציונית.
- ד.** בכל זרמי החינוך יש לחזק את החינוך הדמוקרטי וההומניסטי המושתת על ערך האדם וכבודו בכל תחומי החיים.
- ה.** דרושה ליבה חינוכית, ערכית, השכלתית-מדעית, שתונהג בכל זרמי החינוך.
- ו.** ממשלה בראשות העבודה תנהיג מדיניות חינוך המושתתת על חיזוק כל שלב בחינוך מגן הילדים ועד האוניברסיטה, תפעל לחיזוק החינוך הציבורי ולמניעת מגמות של הפרטה, להענקת חינוך יסודי ועל-יסודי חינוך לכל בני הדור הצעיר, לחיזוק מערך התמיכה בתלמידים החלשים ותמנע הנשרת תלמידים.
- ז.** יורחבו חוק יום לימודים ארוך ומפעל הזנה ממלכתי, תחילה בפריפריה הגיאוגרפית והחברתית ואחר-כך לכל ילדי ישראל.
- ח.** שוויון מעמדו של החינוך הערבי: ממשלה בראשות העבודה תשקיע משאבים לקידום החינוך הערבי ולקידום שוויון הזדמנויות. המגזר הערבי ינחיל את מורשת עמו ותרבותו.
- ט.** ממשלה בראשות העבודה תקדם חינוך לדו-קיום ותעודד לימוד ערבית בבתי-ספר יסודיים.
- י.** מערכת החינוך המדעי והטכנולוגי תתאים עצמה לדרישות שוק העבודה העתידי ולעידן כלכלת המידע בו אנו מצויים.
- יא.** תורחב הנגישות לכל להשכלה גבוהה במכללות ובאוניברסיטאות. בין היתר על-ידי מערך ממלכתי של מכינות קדם-אקדמיות ללא תשלום.

תנועות הנוער והחינוך המשלים

ממשלת העבודה תמשיך לחזק את החינוך המשלים ותראה בו חלק בלתי נפרד ממערכת החינוך לה זכאי כל ילד.

תנועות הנוער הן הבסיס לחינוך הערכי בישראל וממשלה בראשות מפלגת העבודה תמשיך להרחיב את תקציבן.

ההכרה הממלכתית בתנועות הנוער הציוניות תישמר. המדינה תמשיך לעודד הצטרפות צעירים למסלול לשנת השירות ולמכינות קדם-צבאיות למען קידום החברה הישראלית.

מדיניות ההשכלה הגבוהה ועידוד המחקר והמדע

ההשכלה והמחקר האקדמי הם שעושים את מדינת ישראל למעצמה מדעית וטכנולוגית מהמתקדמות בעולם. ממשלה בראשות העבודה תפעל לחיזוק ההשכלה הגבוהה והמחקר האקדמי ותגדיל את ההשקעות בתחומי מחקר ופיתוח עתידיים: ביוטכנולוגיה, ננו-טכנולוגיה, מחשוב ותקשורת.

יוכנו תוכניות לבלימת בריחת המוחות והחזרת מדענים ישראלים מחו"ל.

בראש סדר העדיפויות הלאומי של התקציב יעמדו החינוך, השכלה גבוהה, מחקר ופיתוח מדעי וטכנולוגי מתקדם. מצוינות בתחומים אלה, יחזקו את החברה ויעמידו את מדינת ישראל בקדמת ההישגים במדינות המערב.

יחזקו ההשכלה הגבוהה והמחקר האקדמי. תישמר האוטונומיה של המערכת האקדמית. תוקם קרן לאומית להשכלה גבוהה, שתופנה לסיוע הן בשכר לימוד והן בדמי מחייה לתלמידים נזקקים.

תקציב מיוחד יוקצה במטרה לאפשר לכל צעיר וצעירה במדינת ישראל לרכוש תואר אקדמי.

מפלגת העבודה תפעל להקפאת שכר הלימוד במוסדות להשכלה גבוהה.

הממשלה תגדיל את השקעותיה בחינוך טכנולוגי בכל מערכת החינוך. במסגרת זאת יתוגברו לימודי מדעי המחשב והאנגלית כחלק מתוכנית הליבה ויפותחו תוכניות מיוחדות לקירוב התעשייה למערכת החינוך.

מפלגת העבודה תפעל להחזרת מדענים ישראלים מחו"ל.

יוגדלו תקציבי המדען הראשי, ובנוסף יוגדל הסיוע הניתן לייצוא על-ידי חיזוק מכון הייצוא והחזרת מענקי יצוא לחברות קטנות ובינוניות.

יש לשתף את הסתדרות הסטודנטים בקביעת מדיניות ההשכלה הגבוהה ויש לשלב את הסטודנטים במעורבות חברתית באמצעות מערכות ההשכלה.

תרבות

מפלגת העבודה רואה בפיתוח התרבות והיצירה ערך יסודי וזכות בסיסית בחיי החברה. לפיכך תפעל הממשלה בראשות העבודה:

- א. להגדיל את תקציב התרבות ולהעמידו על 1% מהתל"ג כפי שמתחייב מ"אמנות אונסקו". במסגרת זו יורחבו התקציבים המיועדים למיעוטים.
- ב. לעודד ולהרחיב את התמיכה ביצירה הישראלית המקורית.
- ג. להרחיב את התמיכה ביצירה הישראלית ובהפצת התרבות בפריפריה.
- ד. להקים זרוע ביצועית להפצת תרבות ישראל בעולם בכלל והקהילות היהודיות בפרט.
- ה. להבטיח יישום החוקים כגון חוק הקולנוע, הספריות הציבוריות והמוזיאונים.
- ו. להעמיק את החינוך התרבותי בבתי-הספר.

ספורט

הספורט והפעילות הגופנית הם כלי חינוכי וחברתי מרכזי. הם דרך לפיתוח ולהטמעה של התנהגות חברתית ראויה, למימוש היכולת הגופנית, לעידוד המצוינות וההישגיות, להרחקת בני נוער משולי החברה, למניעת אלימות, לגיבוש קבוצות ולקרוב לבבות.

מתוך הכרה כי לספורט יש ערך לאומי וחברתי, תפעל מפלגת העבודה לטפח ולפתח את התשתיות האנושיות והפיזיות של הספורט במדינה.

מפלגת העבודה תעמיד משאבים כספיים לאומיים כנדרש למימוש מטרה זאת.

מפלגת העבודה תדאג לפתח את ערכי ניהול הספורט שיביאו לקידום הישגי הספורט.

מדינה יהודית ודמוקרטית

מדינה יהודית

מדינת ישראל היא מדינתו של העם היהודי, ביתם הלאומי של כל היהודים באשר הם. כמגשימיה של הציונות אנו רואים עצמנו כיורשיה וממשיכיה של התרבות היהודית והתרבות העברית המפוארת. הווייתנו וזהותנו יונקות מהמורשת היהודית. נתיב אחד מוליך משורשי מורשתנו הדתית והתרבותית לעתידה של מדינת ישראל.

אנו עוסקים היום בעיצובה של ישראל כמדינה יהודית ציונית ודמוקרטית. מדינה המתבססת על שילוב ועל איזון בין ערכי התרבות היהודית לבין ערכים ליברלים-דמוקרטים. מדינה המביאה לידי ביטוי את מחויבותנו לערכים הומניסטיים ולערכי הצדק החברתי, השוויון, החירות ואהבת האדם המעוגנים במורשת היהודית.

הפתרון הראוי ליחסי דת ומדינה חייב להתעצב תוך כדי דיאלוג מקיף בין כל זרמי הציבור, שיוביל להסכמה המבוססת על חופש הדת וחירות הפרט.

לימודי היהדות יאפשרו לכל יהודי להכיר את עומקה ורוחבה של התרבות היהודית לדורותיה, ולהעניק לו את היכולת לאמץ, מתוך מכלול רחב זה, את אותם היבטים המשמעותיים לחייו.

שימור וטיפול הזהות היהודית והמורשת היהודית יסייעו לשמירת הקשר עם יהדות התפוצות.

משטר דמוקרטי

מפלגת העבודה תחזק את אבני היסוד של המשטר הדמוקרטי על בסיס המתווה הרעיוני, החינוכי והמעשי.

דווקא בתקופה של מתחים וחילוקי דעות עמוקים מבית, חשוב שנתאחד ונקדש את שלטון החוק, עליונות החוק, השוויון בפני החוק, שמירה על זכויות היסוד וזכויות האדם.

חובתנו לקיים דיאלוג נוקב עם כל שכבות הציבור בשאיפה לשמור על אחדות העם והמדינה ולהשיג שלום בית. ננהל דיאלוג זה תוך הקשבה ומתינות, אך מבלי להתפשר על ערכי הדמוקרטיה ומרכזיותה בהווה הישראלית.

מפלגת העבודה תחוקק חקיקה שתמנע מאישים ומפלגות החורטים על דגלם את הטרנספר והגזענות להתמודד לכנסת.

מפלגת העבודה רואה בשידור ציבורי עצמאי ובלתי תלוי ערך חשוב להבטחת חופש הביטוי והדמוקרטיה. משום כך, תמשיך לקדם את יוזמתה לחוק רשות השידור החדש, שבין היתר יפריד בין רשות השידור לבין המערכת הפוליטית.

שיטת משטר

מפלגת העבודה תנהל פוליטיקה אחרת, שתחזיר לציבור את הביטחון בכנותם של אנשי ציבור ובנכונותם לפעול למען הכלל. נציג בפני הציבור את המדיניות שלנו, כולל החלטות קשות וכאובות, בגלוי וללא כחל ושרק.

נפעל להעמקת החינוך לדמוקרטיה ולשוויון בקרב כל שכבות הציבור יהודים וערבים. נפנה את המשאבים הדרושים לחינוך זה.

השלמת החוקה

המפלגה תפעל להשלמת חוקתה של מדינת ישראל, לרבות חוקי היסוד הבאים: זכויות חברתיות, חופש הביטוי וההתאגדות, חוק יסוד: השלטון המקומי, ולבסוף חוק יסוד: החקיקה. בכך תושלם למעשה החוקה הישראלית.

מפלגת העבודה תקדם את חוק יסוד זכויות חברתיות שיבטיח מעמד חוקתי לזכות לדיוור הולם, לזכות לבריאות ראויה, לזכות לעבודה מספקת, לזכות לחינוך איכותי חינם ולחירות ממחסור. זאת, לצד זכויות הקשורות לעבודה באופן ישיר.

ממשל ושיטת בחירות

מפלגת העבודה תפעל לקיום דמוקרטיה פתוחה ופעילה והקפדה על שלטון החוק על-ידי קיום בחירות תקינות ונקיות.

תונהג רפורמה בשיטת הממשל על-ידי איחוד משרדים ורשויות וניהולם התקין למען הציבור.

מערכת המשפט ושלטון החוק

מפלגת העבודה תפעל להחזרת אמון הציבור במערכת המשפט, שהיא מקור הביטוי הבולט ביותר לריבונותה של המדינה, שכן ביכולתה לשלול את חירותו ולפגוע ברכושו של הפרט.

מפלגת העבודה רואה בבית המשפט העליון את המוסד המשפטי המרכזי לשמירה על הצדק, המוסר וזכויות האזרח, ולפיכך תפעל לשמירה על חוסנו וכוחו.

מפלגת העבודה עמדה ותעמוד כחומה בצורה נגד כל ניסיון של ממשלת ישראל ליצור דה-לגיטימציה של מערכת המשפט.

מפלגת העבודה הגנה ותוסיף לגונן על מעמדם המקצועי והבלתי תלוי של כל המוסדות הפועלים לשמירת החוק ולאכיפתו ובראשם בתי המשפט בכלל ובית המשפט העליון בפרט, היועץ המשפטי לממשלה, מבקר המדינה, פרקליטות המדינה, המשטרה וכו'. המפלגה תתנגד לכל יוזמה לפגוע במעמדם.

מפלגת העבודה תשמור על קיום מערכת משפט מקצועית ובלתי תלויה ותמנע את הפיכתה לנשלטת על-ידי המערכת הפוליטית.

מפלגת העבודה תקדם רפורמה להגברת הנגישות לצדק בישראל. לצורך זה תוקם רשות ממלכתית לקידום הנגישות לצדק, שתשקוד על פיתוח תנאים שיבטיחו נגישות לבתי המשפט ולבתי הדין לכל מי שידו אינה משגת להשיג זאת בכוחות עצמו.

כדי למנוע סחבת בבתי המשפט, תופעל משמרת שנייה בכל בתי המשפט בארץ.

ביטחון אישי לאזרחי ישראל

מפלגת העבודה רואה בדאגה רבה את האלימות הגוברת בחברה הישראלית, שבאה לביטוי בקרבות רחוב של ראשי הפשע בארץ, אלימות במועדוני לילה, אלימות נגד נשים וילדים רכים.

מפלגת העבודה תגביר את מערכת האכיפה והענישה נגד כל גורם שמפר את הסדר הציבורי ובמיוחד כנגד ארגוני הפשע.

חובתו של משטר דמוקרטי להגן על אזרחי המדינה מכל פעולת טרור חיצונית ופנימית.

משטרת ישראל

◆ המשטרה צריכה להיאבק בפשיעה באופן אפקטיבי. לא מתפקידה לעסוק בביטחון השוטף.

◆ יש להמשיך ולחזק את המשטרה באמצעים טכנולוגיים מתקדמים לזיהוי פלילי, כמו גם באמצעים אחרים שסייעו במאבק בפשע בכלל, ובפשעה המאורגנת בפרט.

◆ יש לחזק את הקשר שבין הדרג הפיקודי של המשטרה ברמה העירונית/מחוזית לבין הרשויות המקומיות. הדבר יתרום לקשר טוב ומידי יותר בין המשטרה לבין אוכלוסיית הרשות המקומיות, העירייה וקברניטיה.

◆ יש לפעול למען תגבור משמעותי בכוח-אדם וחיזוק מעמד השוטרים.

דת ומדינה

תנועת העבודה עיצבה את מדינת ישראל כמדינה יהודית-דמוקרטית. עיקרון יסודי זה הוא בסיס ביחסי דת ומדינה. מפלגת העבודה תפעל לעיצוב אופייה וצביונה היהודי של המדינה בכל תחומי החיים, מתוך הכרה בקיום גוונים שונים של החברה בישראל, ועל-ידי הידברות אמיתית וכנה בין הקבוצות השונות וגילוי סובלנות כלפיהן.

מפלגת העבודה תפעל ליישום אמנה חדשה ליחסים בין דתיים וחילוניים, המבוססת על חיזוק הזהות היהודית באמצעים חינוכיים, במקום חקיקה כפייתית.

מפלגת העבודה מכבדת את מגוון הדעות המתקיימות לקיום המסורת היהודית שבאות לביטוי בזרמים השונים: אורתודוקסים, רפורמים וקונסרבטיבים.

מפלגת העבודה מתנגדת לכפייה דתית שכופה דעה של זרם דתי אחד על משנהו.

מתוך הכרה בצורך להנחיל את עקרונות מורשת ישראל וצביונה היהודי של מדינת ישראל, בד בבד עם ביצור וחיזוק עקרונות הדמוקרטיה בכל מערכות החינוך הנהוגות במדינה, **תפעל מפלגת העבודה למימוש העקרונות הבאים:**

- א. הפרדת הדת מהפוליטיקה - כולל פירוק משרד הדתות.
- ב. הבטחת חופש דת ומצפון לכל האזרחים.
- ג. הבטחת חופש גישה למקומות הקדושים לבני כל הדתות ושמירתם על-פי עקרונות שנקבעו במגילת העצמאות.
- ד. הבטחת הפלורליזם הדתי על-ידי חוקה המושתתת על עקרונות היסוד של מגילת העצמאות, המבטיחה שוויון, סובלנות וחופש הבחירה.
- ה. אספקת צרכי הדת של הציבור היהודי על כל גוונים וזרמיו ושל הציבור הלא-יהודי על כל עדותיו. המפלגה תפעל לאימוץ אמנה חדשה ליחסי דתיים-חילוניים ותפעל לקירוב לבבות ביניהם.
- ו. מפלגת העבודה תפעל לקידום חופש בחירה בנישואין לכל אזרח.
- ז. מפלגת העבודה תפעל ליישום חוק הזכות לקבורה אזרחית חילופית, שנחקק בשנת 1996, במטרה לאפשר קבורה מכובדת לכל אזרח ותושב.
- ח. מפלגת העבודה תפעל להשלמת הרפורמות במנהל האוכלוסין ובמשרד הפנים במטרה להבטיח את יעילות השירות ובמטרה להקל על קליטתם של העולים ובני משפחותיהם בישראל.
- ט. מפלגת העבודה תפעל לחיזוק ולהעצמת מערך הגיור ולהאצת התהליכים שעליהם הוא מופקד.
- י. מפלגת העבודה תיזום חקיקת חוק ברית הזוגיות, מענה לצרכי ציבור רחב.

שבת ומועדי ישראל:

מתוך עמדה יהודית המכירה בחשיבות יום השבת, כעמוד תווך במסורת היהודית, ומתוך עמדה תרבותית וחברתית, תישמר השבת כיום המנוחה הכללי בישראל.

תתאפשר בשבת פעילות תרבות, נופש ובילוי כולל בתי שעשועים, אתרי בילוי, מתקני נופש, ספורט וכו'. היקף המסחר בשבת יצומצם, בהתחשב ברצונם של תושבי המקום.

תתאפשר תחבורה ציבורית בשבת במסגרת שתוגבל בהסדרים שייקבעו ברשויות המקומיות, על-פי הצרכים ואופי האוכלוסייה באזור.

אישות:

חובתה של מדינת ישראל כמדינה מודרנית, להעניק לכל אזרח את זכות היסוד להקמת בית ומשפחה ולמיסוד הקשר הזוגי, עם מי שבחר לעשות כן ובאופן שיבחר.

גישור בין זכויות היסוד האזרחיות למערכת הנורמטיבית של מורשת ישראל יאפשר פתרון לרצון ולצורך להקמת משפחה של זוגות שנבצר מהם להינשא באמצעות המסגרות הקיימות כיום.

יושקע מאמץ רב לפתרון בעיית פסולי החיתון חסרי הדת, שהגיעו למדינת ישראל בעת האחרונה.

זכויות הפרט:

מפלגת העבודה תפעל לביטול האפליה כנגד אזרחי המדינה על בסיס של נטייה מינית או זהות מגדרית ותתנגד לכל חוק או תקנה חדשה הפוגעים בשוויון על בסיס זה.

הגנת הסביבה

הגנת הסביבה הפכה לעניין של חיים ומוות עבור רבבות ישראלים ונושא מרכזי בקידומה של הכלכלה והחברה בישראל. כמי שהובילה מאז קום המדינה את פיתוח הארץ, לוקחת על עצמה מפלגת העבודה להוביל את סדר היום הסיביתי בישראל ולהעלותו למקום גבוה ומרכזי בסדר העדיפויות הלאומי. מפלגת העבודה תפעל לשמירה על חיי הציבור ובריאותו בפני הסכנות הסיביות, להגנה על משאבי וערכי הטבע הייחודיים של ישראל, לתרומה משמעותית של ישראל למאבק העולמי במשבר האקלים ולקידום הפוטנציאל הכלכלי הגלום בישראל בתחום הכלכלה הירוקה.

מפלגת העבודה תחזק את המשרד להגנת הסביבה ותקים קבינט סביבתי בממשלה. בכל קואליציה בה תשתתף העבודה היא תדרוש לקבל לידיה את המשרד להגנת הסביבה. תקציב המשרד להגנת הסביבה יוכפל, תקניו ימולאו וסמכויות האכיפה שלו ישודרגו משמעותית, באופן אשר יבטיח ענישה והרתעה כלפי מזהמים. השר להגנת הסביבה יעמוד בראש הקבינט הסיביתי, אשר יהיה אחראי על נושאי הסביבה, משק האנרגיה, אכיפה סביבתית, תחבורה ותשתיות.

- א. מפלגת העבודה תפעל לעיגון בחוק של זכות היסוד של הציבור לחיות בסביבה ראויה, נקייה ממטרדים ומזיהומים סביבתיים.
- ב. מפלגת העבודה תפעל לקביעת ענישה למזהמים, לרבות קנסות כבדים או מאסר בפועל, ותעניק סמכויות אכיפה נרחבות לרשויות מקומיות ולאומיות.
- ג. מפלגת העבודה תפעל להפחתה משמעותית של רמות זיהום האוויר מתעשייה, מתחבורה וממתקני כוח, ולגיבושה וליישומה של תוכנית לאומית להפחתת זיהום האוויר.
- ד. מפלגת העבודה תפעל לניהול משק מים בר-קיימא המבוסס על ניהול צד הביקושים, על חיסכון ושיקום בארות מזהמות, על הקצאת משאבים מאסיבית להתפלה ועל שיפור איכות מי השתייה המסופקים לציבור.
- ה. מפלגת העבודה תפעל לגיבושה וליישומה של תוכנית להצלת ים המלח, תפעל לגישה חופשית ולמניעת בנייה על חופי הים התיכון (כולל בחוף פלמחים), הכנרת וים סוף.
- ו. מפלגת העבודה תפעל להעברתו הסופית וליישומו של חוק שיקום קרקעות מזהמות.
- ז. מפלגת העבודה תפעל להכללתה של מדינת ישראל בקרב קבוצת המדינות המפותחות בעולם בפרוטוקול קופנהגן המתגבש, ולהירתמות למאבק העולמי במשבר האקלים, בהתאם להמלצות מדעני האקלים של האו"ם (IPCC).
- ח. מפלגת העבודה תפעל להפוך את המיחזור הוולונטרי למיחזור חובה, תפעל להצבת מתקני מיחזור לפסולת מסוג נייר, פלסטיק, זכוכית וסוללות בכל רשות מקומית, בכל משרד ממשלתי ובכל בית עסק גדול.
- ט. מפלגת העבודה תפעל לניהול משק אנרגיה בר-קיימא ולעידוד ולתמרוץ המחקר והפיתוח בנושא אנרגיות מתחדשות, ותבסס את מעמדה הבינלאומי של ישראל כראש החץ של הפיתוח המדעי והטכנולוגי.
- י. מפלגת העבודה תקדם אך ורק פיתוח בר-קיימא. היא תעדיף חיזוק ישובים קיימים על פני יצירת ישובים חדשים, מתוך הכרה בחשיבות חיזוק המרקם העירוני, ותפעל

להבטחת ריאות ירוקות בתוך הערים ובחיץ הבינעירוני, למען איכות החיים של התושבים ומשיקולים חברתיים וסביבתיים.

- יא. מפלגת העבודה תפעל להבטחת בריאותם של אזרחי ישראל מפני נזקי הקרינה.
- יב. מפלגת העבודה תפעל לקידום ההגנה על האינטרסים הסביבתיים האזוריים.
- יג. מפלגת העבודה תפעל להבטחת צדק חלוקתי בנוגע למשאבי הטבע הציבוריים, ותחתור בפעולותיה להשגת צדק סביבתי תוך התחשבות בשכבות המוחלשות ובצרכי הדורות הבאים.
- יד. מפלגת העבודה תפעל לשמירה על נופי הארץ, משאבי הטבע שלה, המרחבים הפתוחים, מגוון החי והצומח ומורשתה. היא תקדם חינוך ומודעות סביבתית בקרב דור העתיד ותפעל להטמעת ערכים של אהבת הארץ והכרת הנוף והמורשת במערכת החינוך הפורמלי והבלתי פורמלי בישראל.

מערכת הבריאות

הבריאות היא משאב ציבורי. הידע הרפואי שנצבר בחברה הוא תולדה של מאמץ חברתי, קיום מכוני המחקר והכשרת הסגל הרפואי, בניית בתי החולים, רכישת הציוד וכו'. לכן, לכל אזרחי ותושבי המדינה צריכה להיות נגישות שווה למערכת. המצב בו הרפואה הופכת משירות ציבורי לסחורה, שרק בעלי יכולת מסוגלים לרכוש אותה, הוא פסול מבחינה מוסרית ועלול להביא להתפוררות יסודות הלכידות החברתית. אי לכך:

- א. מערכת הבריאות תשאף להבטיח את רמת הבריאות הגבוהה ביותר הניתנת להשגה באופן שוויוני בין העשיר לדל.
- ב. מפלגת העבודה תפעל לעדכון סל התרופות והטכנולוגיות הרפואיות מדי שנה ב- 2% באופן אוטומטי.
- ג. מפלגת העבודה תפעל לפתרון בעיית האשפוז הסייעודי ותביא לחיסול תור הממתינים לאשפוז זה.
- ד. תובטח הזכות לטיפול רפואי נחוץ בתחומי המדינה- ללא עלות, למי שאינו מסוגל לממן זאת לעצמו.
- ה. מפלגת העבודה תחתור לחיזוק מעמדה של הרפואה הציבורית בישראל כמערכת איכותית, המספקת שירותי בריאות מתקדמים והולמים לאזרחי ותושבי מדינת ישראל ללא קשר להכנסתם או לגילם, וזאת מתוך הכרה כי הזכות לבריאות היא זכות יסוד במדינה דמוקרטית ויש להעניק לנושא מקום גבוה בסדר העדיפויות הלאומי.
- ו. תאגוד בהסכמה: מפלגת העבודה רואה בצעד זה צעד בעל השלכות מרחיקות לכת על מערכת הבריאות ועל החברה הישראלית בכללותה, ועל כן יש לעשותו בהסכמת כל הצדדים הנוגעים בדבר.
- ז. חזרה לעקרונות היסוד של חוק בריאות ממלכתי: מפלגת העבודה תחתור להחזיר לחוק את המרכיבים החשובים שנשללו ממנו, וזאת למען חיזוקה של מערכת הרפואה הציבורית.
- ח. רפואה מונעת הינה מפתח לאריכות חיים, כמו גם לשיפור באיכותם: מפלגת העבודה תפעל למען חיזוק הרפואה המונעת בקהילה, במקומות עבודה ובבתי-הספר.
- ט. גידול בהקצבה הממשלתית למחקר רפואי והגדלת כוח-האדם ברפואה הציבורית.

התיישבות, חקלאות ופיתוח המרחב הכפרי

מפלגת העבודה הוקמה על יסודות החקלאות וההתיישבות החדשה בארץ ישראל, והיא רואה עצמה מחויבת לכך גם בהמשך דרכה. המרחב הכפרי והיישובים החקלאיים, מושבים, קיבוצים ויישובים קהילתיים, הם בעלי חשיבות לאומית ממדרגה ראשונה ומהווים חלק ממערך הביטחון של מדינת ישראל.

- א.** הגנה על השטחים הפתוחים ועל משאבי הטבע בישראל היא ערובה להמשך דרכה של החקלאות ולשמירה על איכות הסביבה.
- ב.** עידוד העיסוק בחקלאות ומציאת מקורות הכנסה נוספים וחלופיים, כולל פיתוח תיירות במרחב הכפרי, הם תנאי חיוני לפריסת האוכלוסייה.
- ג.** יש חשיבות עליונה להבטחת יכולתם של החקלאים לעבד את אדמותיהם לאורך זמן באמצעות חוזי חכירה לדורות, ויש לפעול בחקיקה ובהחלטות מועצת מינהל מקרקעי ישראל לביצוע רישום כל שטחי הנחלה בחוזי חכירה לדורות.
- ד.** שמירה על מקורות המים ופיתוח מקורות מים חלופיים בישראל הינם תנאי להמשך קיומם של ההתיישבות והחקלאות, התלויים באספקתם, תוך שמירה על מחיר הוגן.
- ה.** תנאי לשמירה על ההתיישבות והחקלאות הוא כוח-אדם זמין כנדרש, המועסק בתנאים נאותים ובשכר מינימום הוגן.
- ו.** הגדלת תקציבי המחקר והפיתוח החקלאי הוא תנאי להמשך הצבתה של ישראל כמובילה בעולם בידע חקלאי ולהמשך נוכחותה של התוצרת הישראלית בשוקי חו"ל.
- ז.** פיתוח הייצוא באמצעות עידוד ההשקעות, מתן אשראי והעלאת רמת הידע החקלאי תאפשר פתיחת שווקים נוספים לתוצרת הישראלית ותהווה ערוץ חיוני לצד הייצור לשוק המקומי.
- ח.** המשך התמיכה בהדרכה החקלאית מבטיח את שמירת הידע החקלאי והעשרתו בקרב המתישבים והחקלאים בישראל.
- ט.** הסדרת הפעילות הלא-חקלאית (פל"ח) והשקעה בתשתיות לפעילות זו. זאת על-מנת ליצור אלטרנטיבה כלכלית לתושבי המרחב הכפרי כתוצאה מירידת הרווחיות ומספר העוסקים בחקלאות.
- י.** קידום פנסיה לחקלאים הוא תנאי חיוני להבטחת עתידם של החקלאים וליצירת דור המשך בחקלאות.
- יא.** פטור מהגבלים עסקיים לחקלאות, בדומה לכל מדינות המערב, הינו תנאי הכרחי לשימור החקלאות ולקיומה.
- יב.** יש להמשיך ולהגן על הייצור המקומי באמצעות מכסי מגן, כנהוג במדינות המערב ובהתאם לקבוע בהסכמי גא"ט.
- יג.** יש לפעול לגיבוש מדיניות לאומית ביחס לחקלאות ולהתיישבות הכפרית, באמצעות חוק חדש, חוק יסוד החקלאות והכפר.

יד. ארגוני החקלאים ותנועות ההתיישבות הם הנציגים הלגיטימיים של המתיישבים והחקלאים בישראל. יש להבטיח את המשך ייצוגם בכל הגופים הממלכתיים המלווים את פעילותם של המתיישבים והחקלאים בישראל.

טו. קידום ההשכלה והידע בתחום החקלאות והחינוך ההתיישבותי במושבים, בקיבוצים וביישובים הקהילתיים, הגדלת התקציבים לתנועות הנוער בהתיישבות ועזרה לדור ההמשך הינם תנאי לשמירת ההתיישבות והחקלאות בישראל.

טז. בהיותה של החקלאות חיונית לכלכלת המדינה, לשמירה על אדמותיה ונופיה, ובהיותה חשובה לפגעי טבע, על המדינה להבטיח לחקלאים החשופים לנזקי טבע את זמינותו של ביטוח בפני נזקי טבע ואסונות טבע, כדי לשמור על קיום חקלאות יציבה ומבוססת. בדומה למדינות במערב, ובגלל הסיכון הגבוה בחקלאות, תשתתף הממשלה בחלק משמעותי ממימון ביטוח זה כדי להבטיח את זמינותו לכל חקלאי.

"כי זרע השלום הגפן תתן פריה והארץ תתן את
יבולה והשמים יתנו טלם והנחלתי את שארית העם
הזה את כל אלה" (זכריה, ח' 12)

מרכז ופריפריה

חיזוק הפריפריה הינו יעד לאומי, הבא להגשים את ישוב הארץ ופיזור האוכלוסין. הפריפריה היא אזור מחייה ייחודי, בעל איכות חיים גבוהה וכוח משיכה לפרט. מפלגת העבודה תפעל לקיום תכנון לאומי, שיקבע עדיפות לפריפריה על פני המרכז. עדיפות זו תבוא לידי ביטוי בהקצאת משאבים הולמים בתחומים הבאים:

- א. פיתוח תשתיות תחבורתיות: כבישים, מסילות ברזל ושדות תעופה.
- ב. הרחבת רשת מוסדות חינוך (פורמלי ובלתי פורמלי) ומוסדות להשכלה גבוהה.
- ג. טיפוח פעילות ומוסדות תרבות, אמנות וספורט.
- ד. תעסוקה איכותית ומתקדמת לצעירים ביישובי הפריפריה.
- ה. שיפור ברמת שירותי הרווחה והשירותים הרפואיים באזורים מרוחקים.
- ו. סיוע ליזמות בתחומי התיירות והתעשייה.
- ז. האוכלוסייה שחיה בפריפריה, בערים, בעיירות פיתוח, בקיבוצים, במושבים, ביישובי הערבים והדרוזים ויישובים קהילתיים - זכאית להעדפה לאומית בתקציב המדינה.

עלייה וקליטה ותפוצות

מדינת ישראל הינה עוגן לעם היהודי בכל העולם. חוסנו של העם היהודי תלוי בעוצמתה החברתית-ביטחונית-מדינית של ישראל.

מראשית ימי הציונות תרמה העלייה לבניינה ולחיזוקה של ישראל. בשנים האחרונות התברכנו מעליה רבת הקף ומשמעותית מחבר-העמים ומאתיופיה.

המשך העלייה הוא פתח לצמיחתה ולעוצמתה העתידית של מדינת ישראל. מפלגת העבודה רואה בדאגה את צמצום העלייה וקוראת ליהודים באשר הם לעלות לישראל. התוכנית מציבה בעדיפות עליונה את עידוד העלייה ואת הדאגה לשילוב עולים במוקדי הכוח וההשפעה של החברה הישראלית.

העבודה תפתח בדו-שיח כן עם העולים מהעליות השונות על אופי החברה הישראלית ועל עיצוב מדיניות הקליטה. על מדיניות הקליטה להיות כזו שתאפשר לעולים מחבר העמים, מהארצות הבלטיות, מדרום אמריקה, מאירופה ומאתיופיה, שעדיין מתמודדים עם הקשיים הכרוכים בהשתלבות בחברה הישראלית, להרגיש שהינם חלק בלתי נפרד מהחברה בכל רבדיה מבלי לאבד את זהותם ואת כבודם.

מפלגת העבודה תפעל לתקן עוולות, שיש בהן חוסר רגישות לצרכים המיוחדים של העולים מחבר העמים, בתחום הזכויות הסוציאליות - קצבת זקנה, דיור לגמלאים, זוגות צעירים ונזקקים, סבסוד גני ילדים וחוגים למשפחות חד-הוריות.

נפעל לסייע לעולים בתחומים הבאים: הקלה בגיור, זכות הנישואין במגוון אפשרויות, צמצום הברוקרטיה, תעסוקה הולמת, נסייע בהכשרה מקצועית ובהסבה למקצועות חדשים. כן נפעל לסייע לעולים לשמור על תרבותם, לשונם ומנהגיהם, נילחם באפליה ובהתנשאות כלפי העולים וניאבק למען סובלנות ופתיחות תרבותית להווייה הייחודית של העולים בלא פטרונות.

מפלגת העבודה תפעל לחיזוק מערכת יחסי ישראל בתפוצות ובכלל זה להעצמת תוכניות כמו "תגלית", "מסע" ו"נעל"ה". כמו כן תיאבק מדינת ישראל בכל דרך בתופעות של אנטישמיות במקומות שונים בעולם.

מעמד האישה

השוויון בין המינים הוא ערך יסוד בתפיסת עולמה של מפלגת העבודה.

יישום השוויון, מימושו והמאבקים להשגתו בכל תחומי החברה, הכלכלה והמשפחה הם בסיס לפעולה בהיותנו מפלגה סוציאל-דמוקרטית.

מפלגת העבודה מתחייבת לחיזוק ייצוג נשים בכל המערכות, למאבק באלימות כלפי נשים, לפעולות מניעה וטיפול בתחום בריאות נשים, לחיזוק מעמדן האישי, לסגירת פערי שכר, לסבסוד מעונות יום לנשים עובדות, לעידוד יזמות נשים בעסקים וליישום העדפה מתקנת בכל התחומים.

העבודה תפעל לקידום ייצוג הולם לנשים בשירות הציבורי, בצה"ל, בשלטון המקומי ובכל מערכות השלטון. קידום נשים ייעשה גם על-פי העדפה מתקנת, על בסיס כישורים שווים.

כן תפעל מפלגת העבודה לאכיפה מוגברת של חוק שכר שווה לעובד ולעובדת וחוק שוויון הזדמנויות בתעסוקה לצמצום פערי השכר. המפלגה תפעל להתאמת עולם העבודה להורות.

בנוסף נוביל מאבק חסר פשרות באלימות כלפי נשים. זאת בדרך של הגדלת תקציבים, הקמה של מקלטים לנערות במצוקה, תוספת מקלטים ייחודיים לנשים מוכות, הקמת "הוסטלים" לגברים מכים, אכיפת החקיקה הקיימת למניעת אלימות במשפחה, הטרדה מינית והטרדה מאיימת, וסחר בנשים.

תינתן תשומת לב מיוחדת לבריאות נשים. יכללו תרופות למחלות נשים ולמניעתן בסל הבריאות.

ערבים אזרחי ישראל

מפלגת העבודה תפעל לשינוי מהותי במדיניות הממשלה ביחס לאזרחיה הערביים: המוסלמים, הנוצרים והבדואים. זאת תוך שימת דגש על שוויון מלא לסגירת פערים בין אזרחיה הערבים לבין אזרחיה היהודים.

המפלגה מתחייבת לפעול ליישום העקרונות הבאים:

- א. לטפח דו-קיום המשלב בתוכו סובלנות, הבנה ואמון הדדיים בין יהודים לערבים.
- ב. הממשלה תטיל על אחד משריה את האחריות לקידום דו-הקיום בין יהודים לערבים.
- ג. אזרחיה הערבים של המדינה זכאים לאותן זכויות המוענקות לאזרחיה היהודים, כמתחייב במגילת העצמאות, לטיפול מסגרות חינוכיות וחברתיות, שיהוו בסיס לדיאלוג פתוח ולפעילויות משותפות של כלל אזרחי המדינה, יהודים וערבים, ולהגדלת השקעות מהמגזר הממשלתי והפרטי, כדי להילחם באבטלה הפושה במגזר הערבי.
- ד. על המדינה לסגור פערים בתחומי החינוך, שירותי החברה, הבריאות והסעד; לשפר את התשתית החינוכית הפיזית במגזר הערבי, לטפח את איכות ההוראה, להגדיל את מספרם של בעלי תעודות הבגרות, ולשלב סטודנטים ואנשי סגל אקדמי ערביים במוסדות ההשכלה הגבוהה בישראל. זאת במסגרת מאמץ להבטיח הזדמנויות שוות בתעסוקה ובהכשרה מקצועית ליהודים ולערבים ולהביא למאמץ כולל להגדלת הייצוג של אזרחים ערבים בתהליכי קבלת החלטות בממשלה ובסקטור הציבורי והפרטי.
- ה. על המדינה לפתור את בעיות הדיור באמצעות הקמת ועדות לתכנון ובנייה בערים הערביות, ולפעול להחשת תוכניות מתאר ומתן היתרי בנייה ביישובים הערביים, כמו גם ליזום השקעות ופעולות לקידום כלכלי של יישובים ערביים בתוכנית רב-שנתית.
- ו. מפלגת העבודה תפעל ליישום המלצות ועדת אור.
- ז. מפלגת העבודה תעניק ביטוי מוחשי להיות השפה הערבית שפה רשמית בישראל, כולל לימוד השפה הערבית כמקצוע חובה במערכת החינוך היסודית והעל-יסודית בציבור היהודי.
- ח. מפלגת העבודה תומכת בפתרון הוגן ובר-ביצוע של המאבק על הקרקע והמחלוקת על התיישבות הבדואים ברוח המלצות השופט גולדברג. נמשיך בהידברות ישירה עם הקהילה הבדואית ונסייע לפתרון המצוקות רבות השנים.

דרוזים וצ'רקסים אזרחי ישראל

הדרוזים והצ'רקסים בישראל הם מופת של קיום משותף למען המדינה וראויים לשוויון מלא בכל תחומי החיים. הם בני ברית אמיתיים, שנוטלים על עצמם את מלוא החובות וראוי שיקבלו את מלוא הזכויות. **מפלגת העבודה תפעל לקידום הנושאים הבאים:**

- א.** פיתוח אזורי תעשייה ועידוד משקיעים להקמת מפעלים באזורי תעשייה מאושרים וקיימים.
- ב.** חתירה להרחבה של שכונות לחיילים משוחררים ומתן מענה למצוקת הדיור במגזר.
- ג.** השלמת תוכניות המתאר והרחבתו כמענה לבעיית הבנייה הבלתי חוקית ומניעת סבלם של זוגות צעירים.
- ד.** שילוב צעירים וצעירות משוחררי צה"ל אקדמאים/יות בשירות המדינה תוך הפעלת מדיניות מתקנת בגין העוול שנגרם בעבר.
- ה.** הסדרת בעיות הקרקעות בין המדינה לאזרחים הדרוזים.
- ו.** מפלגת העבודה תחתור לפיתרון המשבר שפוקד את הרשויות המקומיות הדרוזיות ומתן מענה תקציבי שיאפשר תפקוד שוטף וחוקי של רשויות אלה, באמצעות הצעת חוק למחיקת חובות הרשויות.
- ז.** עידוד ופיתוח החקלאות במגזר הדרוזי.

השלטון המקומי

מפלגת העבודה תפעל לחיזוק מעמדו החוקתי של השלטון המקומי במדינת ישראל והחלפת החקיקה המנדטורית הקיימת בתחום דיני העיריות, המועצות המקומיות והאזוריות, בחקיקה מתקדמת ומודרנית שתעניק לשלטון המקומי את מעמדו הראוי כרשות שלטונית.

לחקיקה זו מטרה עיקרית, והיא יצירת מערכת שלטון מקומי יציבה ועצמאית, הפועלת בתיאום עם הממשלה ומדיניותה, ואשר מסוגלת להוציא אל הפועל חזון ומדיניות מקומית, לטובת התושבים, איכות חייהם וסביבתם.

החקיקה המוצעת תיתן מענה לצרכי השלטון והניהול העצמי של הרשויות המקומיות, צרכים הנובעים מעצם ייעודן, ממטלות שהכנסת והממשלה מטילות עליהן, ומתחומים שהן עצמן בחרו לקדם במסגרת המערכת הדמוקרטית המקומית.

החקיקה תוודא איזון בין אחריות לסמכות, וכן תעניק ביזור סמכויות משמעותי ממשרדי הממשלה השונים אל השלטון המקומי בישראל, תוך יצירת מערכת בקרה שתבטיח את שקיפות פעולותיהן של הרשויות המקומיות.

מפלגת העבודה תפעל להחזרת מענקי האיזון לרשויות חלשות.

מפלגת העבודה תפעל להגדרתו של "סל שירותים מוניציפאלי", שיהווה רף מחייב ובסיסי לו יזכו תושבי ישראל באשר הם. כמו כן, תפעל המפלגה לייעול עבודתן של הרשויות המקומיות בישראל, בין היתר על-ידי הקמת רשויות, עיריות מטרופוליניות ואיגודי ערים שיפשטו את הליכי התכנון, התיאום והביצוע בין הרשויות החברות באותו מטרופולין. רשויות ואיגודים אלה יפעלו על בסיס של יעילות כלכלית, צמצום הוצאות תפעוליות ופישוט התהליכים הברוקרטיים.

תוענקה סמכויות נרחבות יותר לרשויות המקומיות בנושאים שונים, בין היתר בתחומי התכנון האורבני, הסדרת ושיווק קרקעות ציבוריות (עירוניות וממשלתיות), הסדרת התחבורה הפרטית והציבורית, ניהולן ותפעולן של מערכות החינוך והרווחה, הסדרת ענייני איכות סביבה ותגבור סמכויות הפיקוח והאכיפה של הרשות המקומית.

בתחום התכנון הלאומי, מתן עדיפות לפיתוח אזורי הפריפריה למען ביזור אוכלוסיית ישראל לנגב ולגליל, הכוונת עיקר הפיתוח למרקמים העירוניים וצמצום תופעת הפרבור וצמצום הפגיעה בשטחים הפתוחים תוך שמירה על ערכי טבע נוף ומורשת.

המלחמה בתאונות הדרכים

מאות אנשים נהרגים מדי שנה, ואלפים נותרים נכים לכל חייהם עקב תאונות דרכים. אנו משלמים מחיר כלכלי גבוה בגלל אובדן ימי עבודה, הוצאות בריאות וקצבאות נכים. ממשלת ישראל תעמיד את המאבק בקטל בדרכים כיעד מרכזי בתוכנית העבודה של משרדי הממשלה.

נפעל לשיפור תשתית הכבישים. נפעיל מערכת תחבורה ציבורית זמינה, יעילה וזולה שתקטין את העומס בכבישים. נדאג לכך כי ראשי הרשויות, מנהלי בתי-הספר, מנהלי חברות וראשי גופים וארגונים יפעלו בתחום אחריותם למען הקטנת הנגע.

נדרוש מכלל הגורמים והמשרדים העוסקים בנושא הבטיחות בדרכים, וביניהם הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים, לפעול נמרצות כדי להפחית את מספר ההרוגים והפצועים קשה.

נחייב קיום "תזכיר בטיחות" כתנאי לכל בניית תשתית בארץ, וכמו כן נחייב קיום תקן מחייב לכל אמצעי בטיחות בכבישי ישראל.

נאמץ הן את המלצות צוות ההיגוי הציבורי לתוכנית האסטרטגית לעשר השנים הקרובות והן את המלצות ועדת החקירה הפרלמנטרית בנושא שיפור המאבק בקטל בדרכים.

ניאבק בתאונות הדרכים, על הקטל והסבל האנושי שהן גורמות. על כולנו מוטלת האחריות למנוע את הזלזול בחיי אדם, נגע שפשה במקומותינו.

מפלגת העבודה מתחייבת לפעול לאלתר לצמצום תאונות הדרכים, באמצעות חקיקה או פעולה חינוכית ציבורית שתטפל בגורם האנושי לתאונות הדרכים.

ייקבע נוהל שיחייב את הנהגים להדביק מדבקה מזהה, שתאפשר מעקב אחר התנהגות הנהג בכביש.